

Ympäristöministeriön asetus

rakennuksen käyttöturvallisuudesta

Ympäristöministeriön päätöksen mukaisesti säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 d §:n 2 momentin nojalla sellaisena kuin se on laissa 958/2012:

1 Luku

Yleistä

1 §

Soveltamisala

Hankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan ottaen huomioon rakentamisessa sovellettavat rakennuksen ja rakennuspaikan käytön ja huollon turvallisuutta koskevat vaatimukset.

Rakennuksen korjaus- ja muutostyössä hankkeeseen ryhtyvän on sovellettava tätä asetusta vain, jos alkuperäinen ratkaisu olisi turvallisuuden tai terveydellisyyden kannalta ilmeisen haitallinen. Muutettaessa rakennuksen tai sen osan käyttötarkoitusta riskillisempään, on sovellettava näitä määräyksiä, ottaen kuitenkin huomioon rakennuksen ominaisuudet ja mahdollinen historiallinen tai arkkitehtoninen arvo.

2 Luku

Putoamisen ja harhaan astumisen estäminen

2 §

Porras

Portaan on oltava turvallinen, riittävän väljä ja tarkoitukseensa soveltuva. Portaan pinta ei saa olla liukas.

Poistumisalueen sisäisen portaan vähimmäisleveys on 850 millimetriä. Tämän mitan sisäpuolelle saavat kuitenkin ulottua käsijohteet ja välttämättömät jalkalistat.

Jokaiselta poistumisalueelta on oltava mahdollista kuljettaa uloskäytävän kautta liikuntakyvytön henkilö paareilla. Mikäli poistumisalueen sisäinen kulkureitti uloskäytävään muissa kuin asuinrakennuksissa kulkee alueen sisäisen portaan kautta, on portaan oltava riittävän väljä liikuntakyvyttömän henkilön kuljettamiseen paareilla.

Kerrostasojen välisen portaan on oltava katettu. Asuinkerrostalossa, jossa ei ole hissiä, kerrostasojen välisen portaan tulee lisäksi saada riittävästi luonnonvaloa ja siinä tulee olla vähintään yksi välitasanne.

3 §

Sisäportaiden mitoitus

Portaan askelman nousun ja etenemän suhde on valittava siten, että porras on käyttötarkoituksessaan helppokulkuinen.

Hallinto-, palvelu- ja liiketiloja sisältävien rakennusten auloissa ja muissa sisätiloissa sekä kokoontumistiloissa porrasaskelman nousu voi olla enintään 160 millimetriä ja etenemän on oltava vähintään 300 millimetriä. Asuinhuoneiston ja majoitustilan sisäisen portaan nousu voi olla enintään 190 millimetriä ja etenemän on oltava vähintään 250 millimetriä. Muiden varsinaisten käyttötilojen sisäportaiden nousu voi olla enintään 180 millimetriä ja etenemän on oltava vähintään 270 millimetriä.

Uloskäytävässä portaan askelman nousu voi olla enintään 180 millimetriä. Etenemän on oltava vähintään 270 millimetriä. Uloskäytävässä, jota ei samalla käytetä rakennuksen tavanomaiseen sisäiseen liikenteeseen, portaan nousu voi olla enintään 200 millimetriä. Etenemä on mitattava kiertävissä portaissa 400 millimetrin etäisyydellä askelman leveämmästä päästä. Kiertävän portaan sisäreunassa etenemän on oltava vähintään 100 millimetriä. Yksinomaan hätäpoistumismahdollisuutena käytettävän tai asunnossa muihin kuin asumista palveleviin välttämättömiin tiloihin johtavan, kiertävän portaan etenemä mitataan 250 millimetrin etäisyydellä askelman leveämmästä päästä ja sen on oltava vähintään 250 millimetriä.

4 §

Ulkoportaiden mitoitus

Katettujen tai lämmitettyjen ulkoportaiden etenemän on oltava vähintään 320 millimetriä, ja nousu saa olla enintään 160 millimetriä. Kattamattomien ja lämmittämättömien ulkoportaiden etenemän on oltava vähintään 390 millimetriä, ja nousu saa olla enintään 130 millimetriä.

5 §

Tasanne ja luiska

Rakennuksen ja sen ulkotilojen tasanteen ja luiskan on oltava turvallinen, riittävän väljä ja tarkoitukseensa soveltuva. Luiskan ja portaan sekä tasanteen sivureunat on varustettava korotuksella, joka estää luistamisen reunan yli, jos tason ja kaiteen tai seinän välisestä raosta mahtuu leveydeltään yli 50 millimetrin kokoinen kuutio. Portaan tai luiskan tasanteelle aukeavan oven etäisyyden luiskan tai porrassyöksen yläreunasta on syöksen tai luiskan sivuseinällä oltava vähintään 400 millimetriä ja päätyseinällä vähintään 1500 millimetriä. Uloskäytävän kulkureitillä olevan oven eteen ja taakse on varattava vähintään 800 millimetrin pituinen tasanne. Luiskan muihin ominaisuuksiin ja mitoitukseen sovelletaan valtioneuvoston asetusta rakennuksen esteettömyydestä (/2017).

Oleskeluun ja kulkuun tarkoitetuilla rakennuksen tasanteilla sijaitsevat ikkunat, luukut ja muut vastaavat aukot on mitoittettava kestämiään henkilökuorma, jos putoamisvaara on olemassa.

6 §

Rakennetun rakenteen kaide

Kaide on rakennettava, kun putoamiskorkeus ylittää 500 millimetriä ja putoamisen tai harhaan astumisen vaara on olemassa, eikä toiminnan luonne edellytä kaiteettomuutta. Kaiteen on oltava turvallinen ja tarkoitukseensa soveltuva. Kaide voi olla suojakaide tai avokaide.

Suojakaidetta on käytettävä yli 700 millimetrin tasoeroissa kohteissa, joihin lapsilla on pääsy. Kaiteen suojaavan osan on ulotuttava vähintään 700 millimetrin korkeudelle tasanteen tai askelman pinnasta. Siinä ei saa olla vaakasuoria rakenteita tai kuvioita, jotka tekevät kiipeilyn mahdolliseksi. Avokaidetta voidaan käyttää kohteissa, joihin lapsilla ei ole pääsyä tai joissa ei ole putoamisvaaraa.

Kaiteen sijasta voidaan käyttää muuta järjestelyä, jolla putoaminen voidaan estää tai saavuttaa muuten vaadittava turvallisuustaso, kun korkeusero on enintään 1 000 millimetriä.

Kaiteen kokonaiskorkeuden on oltava 1 000 millimetriä, kun putoamiskorkeus on enintään 6 000 millimetriä. Tätä korkeammalla kaiteen kokonaiskorkeuden on oltava 1 200 millimetriä. Enintään yhtä asuntoa palvelevalla parvekkeella riittää 1 000 millimetriä korkea kaide riippumatta putoamiskorkeudesta.

Asunnon sisätiloissa kaiteen korkeus voi kuitenkin olla vähintään 900 millimetriä, kun putoamiskorkeus on alle 3 000 millimetriä.

7 §

Kaiteen ja portaan rakenne

Kaide ja porras on mitoitettava kestäämään tilan käyttötarkoituksen mukaiset kuormat.

Jos kaiteen suojaavassa osassa on ainoastaan pystyrakenteita, sen aukoista saa mahtua läpi särmältään enintään 100 millimetrin mittainen kuutio. Muunlaisen suojaavan osan aukoista saa mahtua läpi särmältään enintään 30 millimetrin mittainen kuutio.

Kaiteen yläreunan ja suojaavan osan välistä saa mahtua läpi särmältään enintään 200 millimetrin mittainen kuutio. Kaiteen suojaavan osan alareunan ja tasanteen tai askelman yläpinnan välistä saa mahtua läpi särmältään enintään 50 millimetrin mittainen kuutio.

Porrasaskelmien välistä saa mahtua enintään 100 millimetrin mittainen kuutio.

8 §

Käsijohde

Portaassa ja luiskassa käsijohde on asennettava koko pituudelle ja molemmille puolille syöksyä. Tarvittaessa on sijoitettava kaksi käsijohdetta päällekkäin lasten ja pyörätuolilla liikkuvien huomioon ottamiseksi. Käsijohde on mitoitettava ja muotoiltava niin, että siitä saa tukevan otteen. Käsijohde ja sen pääte on muotoiltava turvalliseksi ja jatkettava vähintään 300 millimetriä syöksyn alkamis- ja loppumiskohdan ohi.

Julkisissa ulko- ja sisätiloissa sekä liike- ja palvelutiloissa käsijohde on yli 2 400 millimetrin levyisissä portaissa tai luiskissa sijoitettava myös jakamaan väylä enintään mainitun mitan levyisiin osiin. Johteen on jatkuttava yhtenäisenä välitasanteella.

3 Luku

Rakennusosien ja varusteiden turvallisuus

9 §

Valoisuus ja valaistus

Rakennuksen ja sen ympäristön on oltava käytön ja huollon turvallisuuden kannalta riittävästi valaistu. Valaistus ei saa aiheuttaa turvallisuutta vaarantavaa häikäisyä.

Rakennuksen pintojen ja valaistuksen on oltava sellaiset, että havaitsemisen kannalta tarvittavat valoisuuserot saavutetaan.

Kulkureitillä olevat luiskat, askelmat, kynnykset ja tasoerot on osoitettava selvästi valaistuksen ja pintojen vaaleus- tai värierojen tai huomiomerkinäköjen avulla.

10 §

Lasirakenteet

Rakennuksen lasirakenteen ja muun valoa läpäisevän rakenteen rikkoutuminen ei saa aiheuttaa putoamisvaaraa eikä sirpaleiden putoaminen alle jäävän haavoittumisvaaraa.

Lasirakenteen ja muun valoa läpäisevän rakenteen on kiinnikkeineen kestävä siihen tavanomaisesti kohdistuva kuormitus, jollei rakennetta ole suojattu kiinteällä törmäyesteellä.

Ikkunat, lasiseinät ja lasiovet, joihin on vaara törmätä, on merkittävä siten, että ne havaitaan helposti. Niiden lasitukset on tehtävä turvalasista.

11 §

Lattiapinnat

Lattiapinnan on oltava riittävän tasainen ja valmistettu tilan käyttötarkoitus huomioiden soveltuvasta materiaalista siten, että kompastumis- ja liukastumisriski on pieni.

12 §

Ovet ja portit

Rakennuksen oven ja portin on oltava helposti avattavissa myös olosuhteiden muuttuessa.

Oven, portin ja puomin on toimittava turvallisesti siten, etteivät ne aiheuta tapaturman vaaraa. Ne on varustettava tarkoituksenmukaisin turvavarustein.

Oven muihin ominaisuuksiin sovelletaan valtioneuvoston asetusta rakennuksen esteettömyydestä (/2017) ja ympäristöministeriön asetusta rakennusten paloturvallisuudesta (/2017).

13 §

Kulkukorkeus

Huonetilan kulkuväylän vähimmäiskorkeus on 2 100 millimetriä Oviaukon kohdalla korkeus voi olla välttämättömien karmien ja kynnysten verran pienempi.

Muun kuin uloskäytävässä olevan ja siihen johtavan portaan, sekä asunnon sisäisen portaan kulkukorkeus voi olla 1 950 millimetriä.

14 §

Turvavarusteet

Rakennus on varustettava sen käyttöön soveltuvilla tarkoituksenmukaisilla ja kestävillä turvaratkaisuilla ja -varusteilla.

Asunnoissa ja muissa lasten käyttämissä tiloissa ikkunoihin ja muihin aukkoihin, joissa voi olla putoamisen vaara, on asennettava rajoittimet, jotka sallivat enintään 100 millimetrin helppokäyttöisen avautuman.

Varateiden ja huoltoreittien tikkaat sekä muut rakenneosat on suunniteltava ja rakennettava siten, että ne ovat myös hätätilanteessa käytökelpoiset.

Varatien pystysuuntaisen luukun tai ikkunan vapaan aukon on oltava korkeudeltaan vähintään 600 millimetriä ja leveydeltään 500 millimetriä, kuitenkin näiden summan on oltava vähintään 1 500 millimetriä. Vaakasوران luukun aukon on oltava vähintään 600 x 600 millimetriä.

4 Luku

Ulkotilojen turvallisuus

15 §

Ajoväylä ja pysäköintialue

Tontin ja rakennuspaikan ajoväylä ja pysäköintialue on erotettava jalankulku-, leikki-, ja oleskelualueesta. Ajoväylä ei saa kulkea ristiin leikkialueelle johtavan kulkutien kanssa. Mikäli risteämistä ei voida välttää, risteyspaikat on merkittävä rakenteellisin ratkaisuin.

Ajoneuvoliikenteelle tarkoitetut reitit on sijoitettava niin, ettei oven ja portin avautumisen vaatimaa tilaa tai jalankulun reittiä rajoiteta.

Jäte- ja muun huoltoajoneuvon reitin on oltava sellainen, ettei ajoneuvo joudu peruuttamaan piha-alueella, ellei kyseinen piha-alue ole tarkoitettu yksinomaan huolto- ja jätteenkäsittelytoimintoihin.

16 §

Leikki- ja oleskelualue

Piha-alueiden jyrkät, yli 600 millimetrin tasoerot ja jyrkänteet leikki- ja oleskelualueiden läheisyydessä on osoitettava tarkoituksenmukaisin kaitein tai sopivin istutuksin.

Pihan kulkuteiden portaineen ja luiskineen on oltava turvallisia sekä varustettu tarkoituksenmukaisin kaitein ja käsijohtein.

Leikkivälineiden on oltava turvallisia ja niiden alustan rakenteen tarkoitukseen sopiva ja iskua vaimentava.

17 §

Kulkutien ja oleskelualueen suojaaminen

Sisäänkäynnin ja kulkuväylän kohdat ja talvella käytettävä leikki- ja oleskelualue sekä rakennusta ympäröivä katualue ja muu yleinen alue on suojattava rakennuksen katolta putoavalta lumelta ja jäältä. Sisäänkäynti on lisäksi suojattava kinostumiselta riittävän laajuisella katoksella.

Kun katon kaltevuus ylittää 1:8, suojaamisessa on käytettävä katolle sijoitettavia lumiesteitä ja ovien yläpuolisia katoksia tai kulkua ohjaavia istutuksia ja sopivia maarakenteita.

18 §

Ulkonevien rakennusosien korkeusasema

Rakennuksesta ulkonevan rakennusosan, laitteen tai varusteen kuten parvekkeen, erkkerin, katoksen, opasteen, valaisinlaitteen ja markiisin alareunan vapaa korkeus maasta tai ajo- ja kulkuväylän pinnasta on oltava vähintään 2 200 millimetriä, jollei kohta ole suojattu törmäysvaaran estämiseksi.

5 Luku

Kokoontumistilan turvallisuus

19 §

Kokoontumistila

Kokoontumistilan on oltava sen käyttötapa huomioonottaen tarkoituksenmukaisesti suunniteltu ja rakennettu.

Kokoontumisalueiden katsomoihin sekä kokous-, näyttely- tai yleisötiltoihin ja muihin vastaaviin rakennelmiin sovelletaan, mitä kokoontumistilasta säädetään.

20 §

Kokoontumistilan henkilömäärä

Kokoontumistilassa samanaikaisesti oleskelevien henkilöiden aiottu enimmäismäärä muodostuu kokoontumishuoneiden yhteenlasketusta henkilömäärästä. Tilan ominaisuuksille rakennusluvassa asetettavat vaatimukset määräytyvät aiotun henkilömäärän mukaan.

Kokoontumistilan enimmäishenkilömäärä on laskettava tilan eri huonetilojen ominaisuuksien mukaan siten, että kiintein istuimin varustetun huonetilan henkilömäärä määräytyy istuinpaikkojen lukumäärän perusteella ja huonetilan, jossa ei ole kiinteitä istuimia, mutta tilan kalustus on esitetty hyväksyttävissä suunnitelmissa, myös istuinpaikkojen määrän mukaisesti. Huonetilojen, joissa ei ole kiinteitä istuimia eikä ole esitetty kalustusta, henkilömääräksi on laskettava kaksi henkilöä neliometriä kohden.

Laskettaessa henkilömäärää huonealan neliometriä kohti ei mukaan lueta näyttämö-, puhujakoroke- tai muuta sellaista tilaa eikä vaatesäilytys-, keittiö-, peseytymis-, wc- ja varastotilaa.

Rakennusvalvontaviranomaisen antama ilmoitus kokoontumistilassa samanaikaisesti oleskelevien henkilöiden enimmäismäärästä on kiinnitettävä näkyvälle paikalle kokoontumistilaan.

21 §

Kokoontumistilan istuimet

Istuimet on kiinnitettävä alustaan, mikäli istuinalueen lattia on kalteva tai istuinrivien lattioiden välillä on tasoeroja.

Vaakasuoralla lattialla istuimet saavat olla irrallisia. Jos tilassa on yli 60 tuolia, ne on kytkettävä toisiinsa vähintään neljän ryhmissä, jollei tuoleja ole sijoitettu pöytien ympärille.

Kiinteät ja toisiinsa kytketyt istuimet on järjestettävä istuinriveinä istuinalueiksi, joiden sivulla on kulkutie.

22 §

Katsomo

Yli 500 millimetrin tasoerot on varustettava tarkoitukseen soveltuvalla suoja- tai avokaiteella tai käsijohteella. Nousevan katsomoparven alimman penkkirivin edessä oleva kaide voidaan tehdä 700 millimetriä korkeana suojakaiteena ja putoamiselta suojaavana levityksenä, kun penkkirivin ja kaiteen välistä on kulku vain kyseiselle penkkiriville.

Seisomakatsomo on porrastettava siten, että rivillä liikkuminen on turvallista. Katsomon seisomarivin syvyyden on oltava vähintään 500 millimetriä.

Koneellisesti liikuteltavien katsomon osien hallintalaitteille pääsy on estettävä asiattomilta sopivalla tavalla.

23 §

Kulkureitti

Istuinalueen tai seisomakatsomon kulkureitille on järjestettävä pääsy suoraan kunkin rivin päästä.

Enintään 60 henkilön kokoontumistilan kulkureitin leveyden on oltava vähintään 900 millimetriä. Yli 60 henkilölle tarkoitettussa tilassa kulkureitin leveyden on oltava vähintään 1 200 millimetriä.

Istuinrivien kulkuvälin vapaan leveyden on oltava riittävä suhteessa kulkuväliä käyttävien henkilöiden määrään ja istuimien laatuun sekä siihen, onko kulkuvälin molemmissa vai vain toisessa päässä kulkureittiä.

Lattiapinnan kaltevuus istuinalueella ja kulkureitillä voi olla enintään 8 prosenttia (1:12,5).

6 Luku

Huollon turvallisuus

24 §

Huoltomahdollisuudet

Kaikkiin rakennuksen osiin, joissa on säännöllisesti siivottavia, nuohottavia, huollettavia tai tarkastettavia rakennusosia, varusteita tai laitteita, on järjestettävä pääsy ja työskentelymahdollisuus niin, että työntekijöiden ja sivullisten turvallisuus ei vaarannu.

Katolla sijaitseville savupiipuille, ilmanvaihtolaitteille sekä muille säännöllistä käyntiä edellyttäville rakennusosille ja laitteille on järjestettävä tarkoituksenmukainen, katkeamaton kulkutie.

Yli kaksikerroksisissa ja enintään kahdeksankerroksisissa rakennuksissa ullakolle ja katolle tulee päästä sekä sisä- että ulkokautta ja kulkutie yli 1:8 kaltevalla katolla on rakennettava kattosiltaa, lapetikasta, kattoporrasta, askeltoja ja jalkatukia tarkoituksenmukaisesti käyttäen.

Rakennus, jonka korkeus ylittää 9 metriä, tulee varustaa turvaköysien kiinnitysrakentein. Rakennus on varustettava myös riipputelineiden kiinnitysrakentein ja -varustein, jos julkisivujen huoltoon ei ole suunniteltu muuta toimivaa ratkaisua.

6 Luku

Ajoneuvo- ja tavaraliikenteen turvallisuus

25 §

Tavarankuljetus ja huoltoliikenne rakennuspaikalla

Rakennuksen ja sen pihan ajoneuvoliikennealueen on oltava turvallinen ja tarkoituksenmukainen.

Rakennuksen ja pihamaan ajoneuvo- ja tavaraliikenteen reittien, ovien ja porttien yhteyteen on varattava jalankulkijaa varten turvallinen ja merkitty kulkutie, jos jalankulku näiden kautta on tarpeen.

Rakennuksen tavarahuollon rakenteiden ja järjestelyjen on oltava turvallisia ja tarkoituksen mukaisia. Kuormauslaituri ja -luiska on mitoitettava kuormien koko ja tavaraliikenteen määrä huomioon ottaen. Kuormauspaikan on oltava turvallinen ja tarkoituksenmukainen. Kuormauslaitureiden kaiteet on sijoitettava niin, etteivät ne häiritse kuormausta ja purkua.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

26 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 2017.

Rakennuslupahakemukseen, joka on vireillä tämän asetuksen voimaan tullessa, sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä päivänä kuuta 2017

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Esittelijä